

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
Кафедра політології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор

з науково-педагогічної роботи

Майя НІКОЛАЄВА

2022_р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПОЛІТИЧНА ПСИХОЛОГІЯ

Рівень вищої освіти: *Другий (магістерський)*

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність: 052 – *Політологія*

Освітньо-професійна програма: *Політологія*

ОНУ
2022-2023 н.р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Політична психологія». – Одеса:
ОНУ, 2022. – 19 с.

Розробники:

Хорошилов О.Ю., доцент кафедри політології ОНУ імені І.І. Мечникова

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри політології

Протокол № 1 від. "29" 08 2022 р.

Завідувач кафедри _____

(Василь ПОПКОВ)

Погоджено із гарантом ОПП _____

(Василь ПОПКОВ)

Погоджено із гарантом ОПП _____

(_____)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету МВПС

Протокол № 1 від. "30" 08 2022 р.

Голова НМК _____

(Олег ХОРОШИЛОВ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри політології

Протокол № 1 від. "28" серпня 2023 р.

Завідувач кафедри _____

(В. Попков)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри політології

Протокол № _____ від. "_____" _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____

(_____)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Загальна кількість: кредитів – 4 годин – 120 залікових модулів – 1 змістових модулів – 3	Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки Спеціальність 052 Політологія Рівень вищої освіти: <i>Другий (магістерський)</i>	Нормативна (обов'язкова освітня компонента)	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		1-й	1-й
		<i>Семестр</i>	
		1-й	2-й
		<i>Лекції</i>	
		28 год.	12 год.
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		12 год.	0 год.
		<i>Лабораторні</i>	
		год.	год.
		<i>Самостійна робота</i>	
		80 год.	108 год.
		Форма підсумкового контролю: <i>залік</i>	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Головною *метою курсу* є систематизація і роз'яснення понять та проблем особливого сегменту суспільствознавства, необхідних для досягнення основ психологічного аналізу політики.

Завдання аналіз та засвоєння теоретичних підходів до найбільш важливих феноменів політичного життя, які відображають сучасні досягнення політичної психології.

Очікувані результати навчання. По завершенню вивчення курсу студент повинен:

Знати: основні теорії сучасної політичної психології, які використовуються під час комплексного аналізу функціонування колективних та індивідуальних суб'єктів політичного життя сучасних соціумів;

Вміти: використовувати методологічні принципи та методичний інструментарій політичної психології під час своєї професійної діяльності.

Компетентності: *ІК*, Здатність проводити дослідження на відповідному рівні (*ЗК02*), Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (*ЗК04*), Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями (*ЗК05*), Усвідомлення природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації (*СК01*), Критичне осмислення проблем та принципів функціонування та закономірностей розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, гендерної політики, світової політики та політики окремих країн та регіонів (*СК03*), Здатність комплексно аналізувати владу та урядування, політичні системи, інститути та режими, політичні процеси та політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування (*СК04*), Спроможність комплексно використовувати нормативу та емпіричну політичну теорію, методологію політичних досліджень та прикладного політичного аналізу (*СК05*), Здатність використовувати широкий спектр концептів і методів для інтерпретації та аналізу політики на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні (*СК06*)

Програмовими результатами навчання за дисципліною є: Застосовувати для розв'язування складних задач політології розуміння природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації, особливостей реалізації влади у різних політичних системах, їх соціально-економічного, історичного та соціокультурного контексту **(ПР01)**, Застосовувати спеціалізовані концептуальні знання з політології, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень, критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань **(ПР02)**, Приймати ефективні рішення з питань політики, політичних наук і дотичних проблем, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах; прогнозувати розвиток політичних процесів; визначати фактори, що впливають на них і на досягнення поставлених цілей; аналізувати і порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та імовірні наслідки політичних рішень **(ПР04)**, Критично осмислювати принципи здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів **(ПР06)**, Розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проєкти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів **(ПР08)**

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1

«Теоретичні засади політичної психології»

Тема I. Предмет і методи політичної психології.

Місце політичної психології у системі суспільствознавства. Проблемне поле політичної психології. Методи політико – психологічних досліджень. Значення методики психології для здійснення прикладних та теоретичних політологічних досліджень.

Структура і функції політичної психології. Сфера практичного застосування політико – психологічних досліджень. Технологічний потенціал політико-психологічних знань.

Тема II. Психологічні основи політичної соціалізації та ідентифікації особи

Сучасні теорії політичної соціалізації особи. Фактори і етапи процесу політичної соціалізації, її основні функції та завдання. Чинники, агенти та моделі політичної соціалізації в сучасній Україні.

Проблема ідентифікаційних практик особи в політичній психології. Основні завдання, типи і види процесів ідентифікації. Політичні кризи та їхній вплив на ідентифікаційні практики населення України. Регіональні ідентичності громадян України та їхній вплив на перебіг політичних процесів. Проблеми становлення загальнонаціональної ідентичності.

Тема III. Політична влада як об'єкт політичної психології.

Психологія влади: генезис та основні прояви. Психологічний вимір політико – владних відносин. Джерела влади. Традиційна та новітні моделі організації владних відносин: світовий та український виміри.

Психологічні ознаки легітимності влади. Чинники де легітимації правлячого режиму. Харизма у структурі ресурсів легітимації влади. Психологія парламентського лобізму: мотиваційний базис.

Змістовний модуль 2

«Психологія суб'єктів політики»

Тема IV. Політична психологія особи.

Психологічні особливості політичної орієнтації особи. Політична поведінка та участь: психологічні особливості та основні типи. Девіантні та деліквентні різновиди поведінки в сфері політики.

Політичне лідерство як психологічний феномен: теоретичне обґрунтування. Проблеми лідерства і вождізму в політичній психології. Психологія політичного лідерства в сучасній Україні: демократичні та авторитарні тенденції.

Тема V Психологія малих груп у політиці.

Малі групи як суб'єкт політичної дії. Типи і типологія малих груп. Приклади малих груп в політиці: світовий контекст, українські реалії.

Етапи формування і внутрішні механізми становлення малих груп як суб'єктів політики. Лідер і група: проблеми взаємодії. Феномен групового мислення у взаємодії лідер – команда. Конформізм та нонконформізм у внутрішньо-груповій взаємодії.

Тема VI Психологія великих груп у політиці

Політична свідомість як основа існування великих груп у політиці. Масова свідомість та класова ідентичність як чинники політичного процесу: теорія, практика, українські реалії.

Соціально – групова психологія та ідеологія. Рівні розвитку спільності великих груп. Криза класових структур, прекаріат як породження стресів сучасності.

Тема VII Основні детермінанти етнонаціональної психології.

Основні концептуальні напрямки етнопсихологічних досліджень. Національні стереотипи та авто стереотипи, національний характер та національний менталітет як категорії наукового, політико-психологічного аналізу.

Психологічні детермінанти етнонаціонального життя: термінологічне розмежування. Проблеми виявлення українського національного психотипу.

Змістовний модуль 3

«Психологія неінституційних феноменів політики»

Тема VIII Психологія масових політичних настроїв. Стихійні форми поведінки в політиці.

Масові настрої та політична наука. Політична психологія масових настроїв. Інструментарій дослідження масових настроїв. Арсенал засобів політичного впливу на масові настрої.

Загальні механізми стихійної поведінки. Основні суб'єкти стихійної поведінки. Психологічний аналіз Помаранчевої Революції та Революції Гідності як прикладів стихійної поведінки в політиці.

Тема IX Психологія політичного насильства

Політичне насильство: умови виникнення та основні види. Радикалізм та екстремізм у політичному процесі.

Психологічні основи війни на рубежі XX – XXI ст. Тероризм: психологія політичної деструктивності. Проблеми пост воєнної адаптації індивідів до мирного життя.

Тема X Психологічні проблеми зовнішньополітичних відносин.

Характерні особливості сучасних міжнародних відносин: психологічний аспект. Основні напрямки політико-психологічних досліджень міжнародних відносин.

Психологічний фактор у зовнішній політиці держав. Прикладне значення політико-психологічних досліджень у сфері міжнародних відносин.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	ла б	ін д	ср		л	п	ла б	ін д	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. «Теоретичні засади політичної психології»												
Тема 1. Предмет і методи політичної психології	8	2	0	0	0	6	14	2	0	0	0	12
Тема 2. Психологічні основи політичної соціалізації та ідентифікації особи	14	4	2	0	0	8	13	1	0	0	0	12
Тема 3. Політична влада як об'єкт політичної психології	14	4	2	0	0	8	11	1	0	0	0	10
Разом за змістовним модулем 1	38	10	4	0	0	22	38	4	0	0	0	34
Змістовий модуль 2. «Психологія суб'єктів політики»												
Тема 4. Політична психологія особи	14	4	2	0	0	8	14	2	0	0	0	12
Тема 5. Психологія малих груп у політиці	12	2	2	0	0	8	13	1	0	0	0	12
Тема 6. Психологія великих груп у політиці	10	2	2	0	0	6	11	1	0	0	0	10
Тема 7. Основні детермінанти	10	2	0	0	0	8	11	1	0	0	0	10

етнонаціональної психології												
Разом за змістовним модулем 2	46	10	6	0	0	30	49	5	0	0	0	44
Змістовий модуль 3. «Психологія неінституційних феноменів політики»												
Тема 8. Психологія масових політичних настроїв. Стихійні форми поведінки в політиці. Підсумкове заняття	16	2	2	0	0	12	11	1	0	0	0	10
Тема 9. Психологія політичного насильства	12	4	0	0	0	8	11	1	0	0	0	10
Тема 10. Психологічні проблеми зовнішньополітичних відносин Підсумкове заняття	10	2	0	0	0	8	11	1	0	0	0	10
Разом за змістовим модулем 3	36	8	2	0	0	28	33	3	0	0	0	30
Усього годин	120	28	12	0	0	80	120	12	0	0	0	108

5. Теми семінарських занять: не передбачено планом

6. Теми практичних занять:

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1..		
1	Психологічні основи політичної соціалізації та ідентифікації особи (<i>Вивчення теоретичних постулатів основних наукових концепцій та підходів до проблем політичної соціалізації. Здійснення критичного аналізу діяльності агентів політичної соціалізації в Україні. Дослідження основних моделей політичної соціалізації молоді в Україні на сучасному етапі</i>)	2
2	Політична влада як об'єкт політичної психології (<i>Вивчення теоретичних постулатів основних наукових концепцій та підходів до проблем психології політико-владних відносин,</i>	2

	<i>виявлення психологічних джерел владного статусу соціальних суб'єктів, визначення основних джерел легітимації та де легітимації влади)</i>	
Змістовний модуль 2		
3	<i>Політична психологія особи (Вивчення теоретичних постулатів основних наукових концепцій та підходів до проблем психології політичної участі та політичного абсентеїзму, Виявлення основних політичних ролей, які виконують індивіди у сучасному політичному житті, З'ясування чинників девіантної та деліквентної поведінки в сфері політики)</i>	2
4	<i>Психологія малих груп у політиці (Вивчення теоретичних постулатів основних наукових концепцій та підходів до проблем психології малих груп як суб'єктів політики. З'ясування основних моделей взаємовідносин лідера та групи)</i>	2
5	<i>Психологія великих груп у політиці (Вивчення теоретичних постулатів основних наукових концепцій та підходів до проблем психології великих груп як суб'єктів політики. Здійснення пошукового аналізу психологічних факторів існування великих груп як суб'єктів політики)</i>	2
Змістовний модуль 2.		
6	<i>Психологія масових політичних настроїв. Стихійні форми поведінки в політиці (Вивчення теоретичних постулатів основних наукових концепцій та підходів до проблем стихійної поведінки в політиці. Здійснення аналізу вітчизняних проявів стихійної поведінки в сфері політики)</i>	2
Всього годин		12

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1	Предмет і методи політичної психології[1]	6	12
2	Психологічні основи політичної соціалізації та ідентифікації особи[1] [2]	8	12
3	Політична влада як об'єкт політичної психології[1] [2]	8	10
4	Політична психологія особи[1] [2]	8	12
5	Психологія малих груп у політиці[1] [2]	8	12
6	Психологія великих груп у політиці[1] [2]	6	10
7	Основні детермінанти етнонаціональної психології[1]	8	10
8	Психологія масових політичних настроїв. Стихійні форми поведінки в політиці[1] [3] – Здійснити аналіз	12	10

	<i>вітчизняних прикладів стихійної поведінки в політиці. З'ясувати основні чинники, що спричинили їх, виявити роль власне психологічної складової у виникненні та подальшому розгортанні акцій стихійної поведінки в політиці.</i>		
9	Психологія політичного насильства[1]	8	10
10	Психологічні проблеми зовнішньополітичних відносин[1]	8	10
ВСЬОГО		80	108

До самостійної роботи відноситься:

- [1] – підготовка до лекцій, практичних, семінарських, лабораторних занять;
 [2] – написання рефератів, есе; [3] – індивідуальне навчально-дослідне завдання

8. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Здійснити аналіз вітчизняних прикладів стихійної поведінки в політиці. З'ясувати основні чинники, що спричинили їх, виявити роль власне психологічної складової у виникненні та подальшому розгортанні акцій стихійної поведінки в політиці.

9. Методи навчання

Для розв'язання учбово-професійних завдань навчальної дисципліни застосовано комплексний підхід до діяльності у процесі навчання. Використовуються класичні дидактичні методи: *Словесні*: лекції (проблемні, лекції-візуалізації), розповідь, пояснення, бесіда, дискусія, обговорення проблемних ситуацій. *Наочні*: ілюстрація за допомогою мультимедійних презентацій.

10.Форми контролю і методи оцінювання (у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Застосовано два види контролю: поточний та підсумковий контроль.

Методи поточного контролю: усне опитування, оцінювання реферативних доповідей.

Підсумковий контроль – залік

Критерії оцінювання результатів навчання:

Оцінка за національною шкалою	Теоретична підготовка	Практична підготовка
	Здобувач освіти	

Відмінно	студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом на підставі наданої викладачем літератури; вільно та аргументовано викладає вивчений матеріал під час усних виступів та відповідей; повністю розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому додаткову літературу з політичної та соціальної психології; висловлює свої думки, робить висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки. Здобувач проявляє креативний підхід поєднуючи у своїх відповідях теоретичний матеріал політичної науки та політичної психології.	творчо розкриває сутність практичних питань під час семінарського заняття, використовуючи додаткову літературу; використовує теоретичні знання при виконання індивідуальної та самостійної роботи; проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі.
Добре	добре володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу; вільно використовує категоріальний апарат дисципліни; при представленні деяких питань не вистачає аргументації відповіді та застосування додаткової, самостійно вивченої інформації; допускаються при цьому окремі дрібні неточності.	правильно відповів на більшість запитань від викладача; виконав всі індивідуальні та самостійні завдання, але не достатньо повно їх розкрив та не використав додаткову літературу.
Задовільно	володіє навчальним матеріалом та категоріальним апаратом на початковому рівні або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу; має ускладнення під час відповідей та не надає аргументації щодо них.	має елементарні навички виконання завдання; правильно відповідає на половину запитань; виконав на достатньо примітивному рівні індивідуальні та самостійні завдання.
Незадовільно з можливістю повторного складання	студент володіє навчальним матеріалом на початковому рівні; не володіє категоріальним апаратом; не може надати чітких відповідей та робити висновки.	не виконав індивідуального та самостійних завдань, але може дати відповідь на декілька питань для підсумкового контролю.

Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не володіє категоріальним апаратом та навчальним матеріалом	не виконав індивідуальне та самостійні завдання та не може дати відповідь на жодне питання з підсумкового контролю

11. Питання для підсумкового контролю (Підсумкове заняття)

1. *Національний характер і менталітет як об'єкти політико – психологічних досліджень: плюралізм підходів.*
2. *Політична свідомість особи в сучасній Україні: проблема ідентифікаційних практик громадян.*
3. *Психологічні характеристики політичного лідерства: проблеми ієрархії мотивів*
4. *Класичні психологічні концепції політичного лідерства (Ф.Ніцше, Г.Тард, З.Фрейд)*
5. *Дослідження політико – психологічних проблем масових форм політичної активності у працях західних авторів.*
6. *Корупція у владних структурах як форма девіантної політичної поведінки.*
7. *Гендерні ролі та стереотипи у конструюванні іміджу суб'єктів політики.*
8. *Використання інструментарію політичної міфології в конструюванні соціальної дійсності: теоретичний та практичний виміри.*
9. *Соціальна ідентифікація у кризовому суспільстві: теоретичні підходи, практичні прояви.*
10. *Етнічна ідентифікація у сучасних політичних процесах: співвідношення еволюційних та конструктивістських тенденцій.*
11. *Великі соціальні групи в концепції “уявлених спільнот” Б. Андерсона.*
12. *Психологічні особливості маргінальних груп як суб'єктів та об'єктів політики.*
13. *Національна ідентичність: проблеми формування та прояву в сфері політики.*
14. *Вітчизняна інтелектуальна традиція про український національний психотип.*
15. *Роль масових настроїв у визначенні змісту та спрямованості політичних процесів.*
16. *Політичне насильство в системі влади: психологічні основи та обтрунтування.*
17. *Психологічні війни в політичній практиці початку XXI сторіччя.*
18. *Психологічні аспекти прийняття зовнішньополітичних рішень.*

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль						100
Змістовий модуль №1		Змістовий модуль № 2			Змістовний модуль 3	
T2	T3	T4	T5	T6	T8	
20	20	20	20	10	10	

Якщо за результатами поточного контролю здобувач вищої освіти набрав 60 і більше балів, проте хоче поліпшити свій підсумковий результат, він може виконати залікове завдання і з урахуванням його результатів підвищити свою підсумкову оцінку з дисципліни

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Навчально-методичний посібник з курсу «Політична психологія» (Укладач – Хорошилов О.Ю.) – Одеса: Астропринт, 2004 – 40 с.

2. Силабус курсу «Політична психологія»

3. Презентації тем курсу, розміщені у Гугл-клас за адресою: <https://classroom.google.com/c/MzUzMzM1NzU3NTUw> (Папка курсу)

14. Рекомендована література

Базова

1. Акименко І. М. Політична соціалізація людини в сучасному середовищі //Актуальні проблеми психології. – т.7., вип.47. – 2019. – С.9 – 18.

2. Береза В. О. Значення політичної культури суспільства в процесі політичної соціалізації індивіда //Політикус. – 2016. – Вип.2 – С.155 – 158.

3. Білецька Т. Соціально-психологічні чинники політичної соціалізації сучасної української молоді //Психологічні науки. Збірник наукових праць

національної академії державної прикордонної служби України, №3. – 2019. – С.32 – 47.

4. Білоусов О.С. Наслідки процесу масовізації соціального буття в сучасних соціумах //Політикус. – 2019. Вип.3. – С.10 – 15.

5. Вус В.І, Терапевтичний потенціал малих груп у збереженні психічного здоров'я учасників бойових дій на Сході України: аксіологічний підхід // Наукові студії із соціальної та політичної психології. - 2019. - Вип. 43. - С. 95-106.

6. Гурій Б., Школяр М. Практики використання соціального капіталу у втіленні життєвих стратегій членів молодіжних громадських організацій // Наукові студії із соціальної та політичної психології 2022. Режим доступу до ресурсу: <https://sssppj.org/index.php/ssj/article/view/266>

7. Жадан І.В. Емпіричне дослідження особливостей громадянської та національної самоідентифікацій молоді: базові поняття і показники // https://lib.iitta.gov.ua/707160/1/Zhadan_2017.pdf

8. Жадан І.В. Комунікативний потенціал розвитку громадянської компетентності студентської молоді // Наукові студії із соціальної та політичної психології, 2019. № 43(46). С. 67–82. URL: https://ispp.org.ua/wp-content/uploads/2020/03/Nsspp_2019_4346.pdf

9. Злобіна О. Ланцюги розчарувань в: сучасні тенденції емоційних трансформацій в українському суспільстві //Соціологія: теорія, методи, маркетинг, 2017, 4. – С.37 – 52.

10. Горностаї П.П. Групова взаємодія як динаміка свідомого і несвідомого групи // Наукові студії із соціальної та політичної психології. - 2018. - Вип. 42. - С. 72-85.

11. Дворник М.С. Соціальне благополуччя особистості під час переходу від війни до миру // Наукові студії із соціальної та політичної психології. - 2020. - Вип. 45. - С. 79-87.

12. Дідик Н.Ф, Система роботи із сім'ями військовослужбовців: порівняльний аналіз досвіду США, Канади, Великої Британії – Режим доступу до ресурсу: [https://lib.iitta.gov.ua/720998/120\(2019\).pdf](https://lib.iitta.gov.ua/720998/120(2019).pdf)

13. Духневич В.М. Гібридна війна: «Зони ризику» і виклики для побудови громадянської злагоди – Режим доступу до ресурсу: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/1298839.pdf>

14. Коваль Г.В. Специфіка поняття «колективна суб'єктність» у вітчизняній та пострадянській соціальній психології - Режим доступу до

ресурсу: <file:///C:/Users/Gigabyte/Downloads/196-Article%20Text-413-1-10-20210123.pdf>

15. Коннова Н.О. Вплив мас та інституту лідерства на політичні процеси в Україні й Польщі // Політикус. – 2017. Вип. 1. – С.84 – 88.

16. Кухарук О.Ю. Переживання війни: конфліктне мислення і конфліктна взаємодія // Наукові студії із соціальної та політичної психології. - 2018. - Вип. 42. - С. 41-51.

17. Коваленко А.Б., Безверха К.С. Теоретичні засади визначення структури соціальної ідентичності особистості // Наукові студії із соціальної та політичної психології. - 2017. - Вип. 40. - С. 80-87.

18. Кожекіна Л.Ю. Інституційні зміни в політичній системі пострадянського суспільства України як чинник ре соціалізації «середнього» покоління // Український соціум. 2013. № 1(44). – С.63 – 74.

19. Коробка Л.М. Психологічні засоби підвищення адаптивності спільноти до наслідків воєнного конфлікту // Наукові студії із соціальної та політичної психології. - 2019. - Вип. 43. - С. 63-71.

20. Коробка Л.М. Спільнота в умовах воєнного конфлікту: теоретичні засади дослідження психологічних стратегій адаптації // Наукові студії із соціальної та політичної психології. - 2017. - Вип. 39. - С. 104-114.

21. Кухарчук О.Ю. Теорія соціальної ідентичності та прогнозування соціальної поведінки: основні підходи // Наукові студії із соціальної та політичної психології Вип. 48 (51). – 16 – 23.

22. Петровська І.Р. Трирівнева структура громадянської ідентичності особистості // Наукові студії із соціальної та політичної психології Вип. 46 (49). – С.131 – 138.

23. Слюсаревський М.М. Наукові уявлення про розвиток великих груп: критичний аналіз на тлі моделей розвитку малої групи // Наукові студії із соціальної та політичної психології. - 2018. - Вип. 42. - С. 3-19.

24. Слюсаревський М.М. Наукові уявлення про складові психіки великих груп: спроба «інвентаризації» - Режим доступу до ресурсу: https://ispp.org.ua/wp-content/uploads/2019/11/Nsspp_2018_4144.pdf

25. Сорокіна Л. Психологія політична // Соціологічна енциклопедія – К.: «Академвидав», 2008. – С.311 – 312.

26. Тодорюк О.В. Явище політизації масової свідомості як об'єкт психологічного дослідження // Наукові студії із соціальної та політичної психології. - 2017. - Вип. 40. - С. 128-138.

1. Бебик В.М. Про поняття, предмет, методологію і функції політичної психології // Проблеми політичної психології та її роль у становленні громадянина української держави. – К., 1995.
2. Бодрук О. Теракт матиме резонансний характер // Віче. – 2002. - №1.
3. Головатий М.Ф. Політична психологія. – К.: МАУП, 2001. – 136с.
4. Васютинський В. Інтеракційна психологія влади – К.: Інститут соціальної та політичної психології, 2005. – 492 с.
5. Донченко О., Романенко Ю. Архетипи соціального життя і політика (Глибинні регулятиви психополітичного повсякдення). – К.: «Либідь», 2001. – 334 с.
6. Климанська Л.Д., Савка В.Є. Процес політичної соціалізації: сучасні підходи // Політологічний вісник. – 1993. – Ч.4 – С. 83 – 90.
7. Почепцов Г.Г. Інформація дезінформація. – К.: Ника-Центр, Ельга, 2001. – 256 с.
8. Корнєв М.Н., Слюсаревський М.М. Про історію політичної психології, її предмет та завдання на сучасному етапі суспільного розвитку // Проблеми політичної психології та її роль у становленні громадянина української держави. – К., 1995. – С.40-42.
9. Суший О.В. Соціальна психологія націє творення: концептуальні засади і методологічні принципи дослідження – Режим доступу до ресурсу: https://www.researchgate.net/publication/330556444_Susij_OV_Socialna_psihologia_nacietvorena_konceptualni_zasadi_i_metodologicni_principi_doslidzenna_OVSusij_Naukovi_studii_iz_socialnoi_ta_politicnoi_psihologii_-_2018_-_Vip_41_44_-_S_3-19
10. Чаплінська Ю.С., Кравченко С.І. Медіаобраз політика як чинник консолідації електоральних груп – Режим доступу до ресурсу: https://www.researchgate.net/publication/348383407_MEDIAOBRAZ_POLITIK_A_AK_CINNIK_KONSOLIDACII_ELEKTORALNIH_GRUP_MEDIA_IMAGE_OF_POLITICIAN_AS_A_FACTOR_FOR_ELECTORAL_GROUPS_CONSOLIDATION
11. Чорна Л.Г. Міф як засіб формування квазінової соціальної ідентичності – Режим доступу до ресурсу: <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:ZKIWv-dYiN0J:ssspj.org/index.php/ssj/article/download/140/136/&cd=1&hl=ru&ct=clnk&gl=ua>
12. Шульга М. Маргінальність як криза ідентичності // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2000. - №3. – С. 166 – 170.

15. Інформаційні ресурси

Офіційний сайт інституту соціальної та політичної психології <http://ispp.org.ua/>